Комунальний заклад

«Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування»
Чернігівської обласної ради

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. директора КЗ «Чернігівське вище професійне училище побутового обслуговування» ЧОР
_____ Вікторія МАЛОФЕЄНКО
«28» серпня 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Основи правознавства»

Освітньо-професійна програма: «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Галузь знань: J Транспорт та послуги

Спеціальність: J 1 Послуги краси

Робоча програма навчальної дисципліни складена на підставі ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Розглянуто та погоджено на засіданні циклової комісії «Суспільних та соціально-економічних дисциплін»
Протокол № 1 від «27» серпня 2026 року

Голова циклової комісії _____ Наталія АСТРАТЯН

Чернігів – 2026

1. **Опис навчальної дисципліни**

Показник	Значення показника
Назва дисципліни	Основи правознавства
Характеристика навчальної дисципліни	- Обов'язкова дисципліна - Дисципліна, що формує загальні компетентності
Освітній компонент	ОК 4
Кількість кредитів - за стандартом - за ОПП (скорочений термін)	 1 1
Кількість годин за навчальним планом: - Загальний обсяг - Лекції - Семінарські - Самостійна робота	 30 10 6 14
Метод підсумкового контролю	залік
Розподіл - за курсами - за семестрами	1 курс 1 семестр

2. **Мета та завдання навчальної дисципліни**

Мета:

- формування усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;
- формування знань про державу і право, відомостей про основні юридичні поняття та норми права, про основні галузі права;
- формування правової культури та правомірної поведінки студентів;
- використання теоретичних знань для формування навичок життя та праці в правовому полі, уміння діяти відповідно до встановлених правил і норм права;
- надання студентам необхідних знань для захисту їхніх прав та інтересів в сфері правосуддя, адміністративних процедур, угод, трудових відносин;
- стимулювання студентів до участі в демократичних процесах країни, таких як вибори, обговорення та впровадження законодавчих ініціатив тощо.

Завдання:

- вивчення теоретичних знань та формування практичних навичок з правознавства;
- вивчення конституційних прав та свобод, правових норм, що регулюють життя суспільства та взаємини між громадянами;
- використання теоретичних знань для аналізу правових ситуацій та захисту своїх прав;
- активно та свідомо приймати участь у суспільно-політичному житті країни, впливати на державну політику.

3. Структура навчальної дисципліни

№ п\п	Тема	Кількість годин			
		Всього годин	З них		Самостійна робота
			Лекційні заняття	Семінарські заняття	
	Розділ І. Основи теорії держави права	**11**	**3**	**2**	**6**
1.1	Загальні засади теорії і права	5	1	1	2
1.2	Конституційні правовідносини	4	1	-	3
1.3	Адміністративні правовідносини	2	1	1	2
	Розділ ІІ. Майнові та економічні відносини	**16**	**7**	**3**	**5**
2.1	Фінансові та банківські правовідносини.	3	1	-	2
2.2	Цивільно – правові відносини.	4	2	1	1
2.3	Трудові правовідносини.	3	2	1	-
2.4	Основи законодавства про соціальний захист.	2	1	-	1
2.5	Кримінальні правовідносини	4	1	1	1

	Розділ Ш. Судовий процес	**3**	**-**	**1**	**2**
3.1	Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ, вирішення господарських спорів.	3	-	1	2
	Всього за курс	**30**	**10**	**6**	**14**

4. Програма навчальної дисципліни

Розділ І. Основи теорії держави і права.

Тема № 1.1.Загальні засади теорії і права.

Основи теорії держави і права. Походження держави. Теорії її виникнення. Поняття держави та її ознаки. Ознаки, що відрізняють державну організацію від організації влади в первісному суспільстві. Функції держави. Форма держави. Правова держава та громадянське суспільство. Поняття права та його ознаки. Місце і роль права в системі соціальних норм. Джерела (форми) права. Нормативно-правовий акт, його види. Система права і система законодавства. Правові відносини, їх поняття, види та структура. Правопорушення, поняття, склад, види.

Семінарське заняття № 1:

1. Історичний аспект виникнення держави.
2. Поняття і види держави

Самостійна робота (2 години):

- Правові відносини, їх поняття, види та структура;
- Юридична відповідальність, поняття, мета, види, підстави притягнення і звільнення; Правопорушення, поняття, склад, види.

Тема № 1.2. Конституційні правовідносини.

Конституційне право. Передумови прийняття і загальна характеристика Конституції України. Політико- правове закріплення суверенітету України.

Особливості політичного режиму, форми правління та адміністративно-територіально устрою.

Інститут громадянства, поняття, підстави набуття та припинення.

Основні права, свободи та обов’язки громадян України.

Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Гарантії та механізми захисту прав та свобод. Громадянське суспільство. Місцеве самоврядування в Україні.

Самостійна робота (3 години):

- Верховна Рада України. Президент України. Кабінет Міністрів України.
- Вибори та референдум в Україні.
- Права та свободи громадянина України.

Тема № 1.3 Адміністративні правовідносини

Загальна характеристика адміністративного права. Адміністративні правові відносини. Адміністративний проступок. Складання адміністративного правопорушення. Суб'єкти адміністративного права.

Семінарське заняття № 2:

1.Адміністративний проступок. Адміністративна відповідальність. Адміністративні стягнення.
2.Види адміністративних покарань.

Самостійна робота (2 години):

- Адміністративна правоздатність.. Адміністративна дієздатність.
- Санкції в адміністративному праві.

Розділ ІІ. Майнові та економічні відносини.

Тема № 2.1. Фінансові та банківські правовідносини.

Фінансове право. Фінансова система України.
Бюджетна система України. Бюджетне право.
Система оподаткування. Види податків і зборів.

Самостійна робота (2 години):

- Платники податків, їхні права та обов'язки.
- Відповідальність за порушення фінансового законодавства.

Тема № 2.2. Цивільно – правові відносини

Загальна характеристика цивільного права. Характеристика цивільних правовідносин. Структура цивільних правовідносин. Поняття фізичної та юридичної особи. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність. Види дієздатності. Поняття та зміст права власності. Види власності. Підстави набуття та припинення права власності. Право власності: поняття, зміст.
Правочини. Цивільні договори.

Семінарське заняття №3:

1. Спадкове право.
2. Підстава спадкоємства.

Самостійна робота (1 година):

- Правове поняття «зобов'язання». Суб'єкти та об'єкти зобов'язань. Зміст зобов'язань.

Тема № 2.3. Трудові правовідносини.

Поняття трудового права, його джерела. Місце кодексу законів про працю в системі трудового права України. Колективний і трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Підстави та порядок звільнення з роботи.

Семінарське заняття № 4:

1.Трудова дисципліна. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність.

2.Розв´язання індивідуальних та колективних трудових спорів.

Відповідальність за порушення трудового законодавства.

Тема № 2.4. Основи законодавства про соціальний захист.

Соціальне забезпечення. Закон України « Про пенсійне забезпечення». Види державних пенсій і допомог.

Самостійна робота (1 година):

- Види державних пенсій і допомог.

Тема № 2.5. Кримінальні правовідносини.

Поняття, предмет, завдання та система кримінального права. Загальна характеристика Кримінального Кодексу України. Поняття і ознаки злочину. Обставини, що виключають злочинність діяння. Склад злочину. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину.

Семінарське заняття № 5:

1. Кримінальна відповідальність та її ознаки.
2. Обставини, які пом'якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання.
3. Кримінальне покарання та його види. Призначення покарання.

Самостійна робота (1 година):

- Поняття неосудності.
- Підстави звільнення від кримінальної відповідальності.

Розділ Ш. Судовий процес.

Тема № 3.1 Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ, вирішення господарських спорів.

Семінарське заняття № 6:

1.Загальні засади цивільно - процесуального права України.

2. Поняття, види, стадії цивільного судочинства.

3.Основи адміністративного процесу.

Самостійна робота (2 години):

- Цивільні процесуальні правовідносини.
- Провадження у справах про адміністративні правопорушення.

5. Тематичний план

№ теми	Кількість годин на тему	Назва теми	Кількість годин на заняття	№ заняття	Назва теми заняття
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**
1 семестр					
1		**Розділ 1. Основи теорії держави і права.**			
1.1	**2**	Загальні засади теорії і права.	1	1	Основи теорії держави і права. Походження держави. Теорії її виникнення. Поняття держави та її ознаки. Ознаки, що відрізняють державну організацію від організації влади в первісному суспільстві. Функції держави. Форма держави. Правова держава та громадянське суспільство. Поняття права та його ознаки. Місце і роль права в системі соціальних норм. Джерела (форми) права. Нормативно-правовий акт, його види. Система права і система законодавства. Правові відносини, їх поняття, види та структура. Правопорушення, поняття, склад, види.
			1	2	**Семінарське заняття № 1:** 1. Історичний аспект виникнення держави. 2. Поняття і види держави

1.2	**1**	Конституційні правовідносини.	1	3	Конституційне право. Передумови прийняття і загальна характеристика Конституції України. Політико-правове закріплення суверенітету України. Особливості політичного режиму, форми правління та адміністративно-територіально устрою. Інститут громадянства, поняття, підстави набуття та припинення. Основні права, свободи та обов'язки громадян України. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Гарантії та механізми захисту прав та свобод. Громадянське суспільство. Місцеве самоврядування в Україні.
1.3	**2**	Адміністративні правовідносини	1	4	Загальна характеристика адміністративного права. Адміністративні правові відносини. Адміністративний проступок. Складання адміністративного правопорушення. Суб'єкти адміністративного права. Адміністративна правоздатність. Адміністративна дієздатність. Санкції в адміністративному праві.
			1	5	**Семінарське заняття № 2:** 1.Адміністративний проступок. Адміністративна відповідальність. Адміністративні стягнення. 2.Види адміністративних покарань.
2		**Розділ 2. Майнові та економічні відносини.**			

2.1	**1**	Фінансові та банківські правовідносини.	1	6	Фінансове право. Фінансова система України. Бюджетна система України. Бюджетне право. Система оподаткування. Види податків і зборів.
2.2	**3**	Цивільно – правові відносини.	2	7 -8	Загальна характеристика цивільного права. Характеристика цивільних правовідносин. Структура цивільних правовідносин. Поняття фізичної та юридичної особи. Правосуб'єктність, правоздатність, дієздатність. Види дієздатності. Поняття та зміст права власності. Види власності. Підстави набуття та припинення права власності. Право власності: поняття, зміст. Правочини. Цивільні договори.
			1	9	**Семінарське заняття № 3:** 1. Спадкове право. 2. Підстава спадкоємства.
2.3	**3**	Трудові правовідносини.	2	10-11	Поняття трудового права, його джерела. Місце кодексу законів про працю в системі трудового права України. Колективний і трудовий договір. Робочий час і час відпочинку. Підстави та порядок звільнення з роботи.
			1	12	**Семінарське заняття № 4:** 1.Трудова дисципліна. Дисциплінарна та

					матеріальна відповідальність. 2.Розв´язання індивідуальних та колективних трудових спорів .Відповідальність за порушення трудового законодавства.
2.4	**1**	Основи законодавства про соціальний захист.	1	13	Соціальне забезпечення. Закон України « Про пенсійне забезпечення». Види державних пенсій і допомог.
2.5	**2**	Кримінальні правовідносини.	1	14	Поняття, предмет, завдання та система кримінального права. Загальна характеристика Кримінального Кодексу України. Поняття і ознаки злочину. Обставини, що виключають злочинність діяння. Склад злочину. Стадії вчинення злочину. Співучасть у вчиненні злочину.
			1	15	**Семінарське заняття № 5 :** 1.Кримінальна відповідальність та її ознак. 2.Обставини, які пом’якшують покарання. Обставини, які обтяжують покарання 3.Кримінальне покарання та його види. Призначення покарання.

3	**1**	**Розділ Ш. Судовий процес**			
3.1	**1**	Розгляд цивільних, адміністративних, кримінальних справ, вирішення господарських спорів.	1	16	**Семінарське заняття №6:** 1.Загальні засади цивільно - процесуального права України 2.Поняття, види, стадії цивільного судочинства. 3.Основи адміністративного процесу.
Усього за І семестр 16 годин					
Разом 16 годин					

6. **Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів фахової передвищої освіти з навчальної дисципліни «Основи правознавства»**

для підготовки фахових молодших бакалаврів

за спеціальністю : J 1 Послуги краси

Рівні навчальних досягнень студентів	**Бали**	**Критерії навчальних досягнень студентів**
Незадовільно	2	Студент усно в загальних рисах відтворює один-два юридичні терміни окремої теми. Студент на рівні «так-ні» усно відтворює кілька термінів, вибирає правильний варіант відповіді із двох запропонованих. Студент одним простим реченням передає зміст частини теми, знаходить відповідь на закрите запитання в тексті підручника.
Задовільно	3	Студент відповідає на окреме запитання за допомогою викладача, репродуктивно відтворює частину навчального матеріалу теми одним-двома простими реченнями, формулює визначення юридичного поняття. Студент відтворює окрему частину основного змісту навчальної теми, відповідаючи на запитання викладача, визначає одну-дві окремі ознаки правових понять. Студент у цілому відтворює частину навчального матеріалу теми, у цілому правильно використовує окремі юридичні терміни, аналізує прості юридичні ситуації, розв’язує тестові завдання першого рівня; може користуватися за допомогою викладача (зразок, пам’ятка) окремими положеннями нормативних актів.
Добре	4	Студент самостійно відтворює окрему частину теми, застосовуючи мінімальну юридичну термінологію, уміє дати визначення понять, аналізує зміст правових документів за простим планом, Розв’язує елементарні юридичні задачі за допомогою викладача, знаходить окремі правові норми в тексті нормативних актів. Студент в основному володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією; може зіставляти, узагальнювати,

		інформацію за допомогою викладача; складати прості таблиці, схеми, аналізувати положення нормативно-правового акту за допомогою викладача. Студент оперує вивченим матеріалом на рівні теми, може самостійно його відтворювати, аналізувати положення нормативно-правових актів, підтверджувати одним-двома аргументами висловлене ним судження про правове явище; самостійно розв'язувати юридичні задачі середнього рівня складності.
Відмінно	5	Студент вільно викладає правові питання, застосовуючи необхідну юридичну термінологію; вирішує тестові завдання вищого рівня; самостійно складає таблиці, структурно-логічні схеми з правових питань, аналізує правові ситуації, дає відгук (рецензію) на відповідь іншого студента; володіє глибокими знаннями, може вільно висловлювати власні судження та аргументує їх, самостійно користується окремими джерелами права; може підготувати повідомлення з юридичної тематики; самостійно вирішує тестові завдання вищого рівня та певні правові ситуації, може використовувати інформацію з додаткової літератури (використання додаткової літератури не є обов'язковою вимогою). Студент ґрунтовно викладає правові питання, висловлює власну позицію і переконливо її аргументує; самостійно знаходить, оцінює та використовує джерела юридичної інформації, зокрема наочні, вміє узагальнити вивчений матеріал, використовує набуті знання і вміння в практичній урочній діяльності (участь в дискусіях, засіданнях «круглих столів» тощо); може самостійно вирішувати юридичні задачі, застосовуючи правові знання.

7. Перелік компетентностей відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Загальні компетентності:

- ЗК 1 Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- ЗК8 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні компетентності

СК7 Здатність здійснювати професійну діяльність відповідно до актів законодавства та міжнародних стандартів (за наявності).

8. Перелік результатів навчання відповідно ОПП «Перукарське мистецтво та декоративна косметика»

Результати навчання:

РН1 Діяти відповідно до загальних та спеціальних актів законодавства, у тому числі законодавства про авторське і суміжні права, захист персональних даних і розповсюдження інформації в межах освітньо-професійної програми.

РН7 Використовувати набуті знання, конструктивні критичні зауваження фахівців стосовно своїх творчих та навчальних результатів для фахового розвитку.

9. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи правознавства» здобувачі фахової передвищої освіти повинні:

знати:

- основні положення теорії держави та права,
- знати конституційні засади української держави та методи державного управління,
- знати головні інститути адміністративного, кримінального, цивільного, трудового, сімейного та інших галузей українського права.

вміти:

- вільно оперувати в усній та письмовій формі основними поняттями у сфері правової науки;
- засвоїти способи самостійного отримання та обробки різнобічної правової інформації з різних джерел;
- орієнтуватись у системі законодавства та вміти використовувати нормативно-правові акти;

- використовувати правові знання при аналізі та правовому розв’язані конкретних ситуацій;
- захищати свої права та права інших, спираючись на правові знання;
- активно та свідомо приймати участь у суспільно-політичному житті країни, впливати на державну політику.

10. Методи контролю результатів навчання

Поточний контроль:

- усне опитування;
- активність роботи на заняттях;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Проміжний контроль:

- проведення контрольних тестів/робіт;
- тематичне оцінювання;
- доповіді, презентації на семінарських заняттях;
- робота в малих групах;
- виконання завдань самостійного опрацювання;

Підсумковий контроль:

- семестрове оцінювання;
- річне оцінювання;
- екзамен

11. Методи навчання

- лекції, бесіди, пояснення;
- практичний показ/демонстрація;
- навчання з навчально/методичною літературою;
- дослідницький пошук за темами навчальної дисципліни;
- відеоконференції;
- онлайн-уроки на платформах Zoom при дистанційному/змішаному навчанні;
- семінарські заняття;
- бліц-опитування;

12. Методичне забезпечення

- конспект лекцій;
- інструкції до семінарських робіт;

- презентації;
- відеоролики;
- розроблені тести опитування;
- інтернет-ресурси;
- методичні посібники;
- власні напрацювання
- розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці КЗ ЧВПУ ПО ЧОР;
- -розроблені матеріали по курсу, які містяться в електронній бібліотеці на порталі «Всеосвіта», «На Урок», «Світ професій»

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

Обладнання:

1) Персональний комп'ютер

- Intel(R) Pentium (R) 4 CPU 3.00 GHz 3.01 ГГц, 0,99ГБ 0ЗУ – 1 шт. (ПК викладача).

1) Ноутбук HP 245-G9 Notebook PC
2) Периферійні пристрої:
- Мультимедіапроектор Epson EMP-S52
- Проєкційна дошка

Програмне забезпечення:

- для перевірки знань Google форми та онлайн-конструктор тестів на порталі "Всеосвіта", Kahoot!
- єдина корпоративна/освітня платформа Google Workspace for Education;

14. Рекомендована література

1. Пилипенко П.Д. Основи правознавства: Навчальний посібник. – Львів: «Магнолія плюс», 2006. – 467с.
2. Правознавство: підручник/ Авт. Кол.: Демський С.Е., Ковальський В.С. та інші; За ред.. В.В. Копєйчикова. – К.: Юрінком Інтер, 2003.- 736с.
3. Правознавство: підручник/ Авт. Кол.: Богачова Л.Л., Жернаков В.В. та інші. – Харків.: «Фоліо», 2014.
4. Правознавство: підручник/ Авт.Г. І. Балюк Е. Ф. Демський, В. С. та інші; За ред.. О. В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2018.

12. Карлицький С.М. Трудове право України: Навч.посіб. – К.:Прецедент, 2004. – 216с.
13. Карпенко Д.О. Основи трудового права: Навч. посібник – К.: Видавництво А.С.К., 2003. – 656с.
14. Тодик Ю.М., В.С. Журавський Конституційне право України: Підручник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: Видавничий дім "Ін Юре", 2002. – 544с.
15. Фризький О. Ф. Конституційне право України: Підручник. – К.: ЮрінкомІнтер, 2002. – 536с. 16. Шевченко Я.М. Цивільне право України: Підручник.: У 2т – К.: ЮрінкомІнтер, 2004. – Т.2 – 408с.

15. Інформаційні ресурси

1.Платформа Google-клас [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://classroom.google.com/c/NjIzNDg2MDk0Mjc4?cjc=uq35i6i
2.Google Диск [Електронний ресурс].– Режим доступу: https://drive.google.com/drive/folders/17V3c67XeR0nMJsSRqNEi0bSFJNtYWgLvhoPlPzpVxkFbCrPFwef0U5hXO-reUTh9km4O4p3O?authuser=0
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24, ст.170. Режим доступу: https://ips.ligazakon.net/document/Z970280
4. Кодекс законів про працю України // Відомості Верховної Ради УРСР від 17.12.1971 — 1971 р. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text
5. Кодекс України про адміністративні правопорушення // Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР) 1984, додаток до № 51, ст.1122 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text
6. Конституція України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text
7. Кримінальний кодекс України// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text
8. Сімейний кодекс України//Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 21-22, ст.135 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text
9. Цивільний кодекс України// Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, №№ 40-44, ст.356 Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text